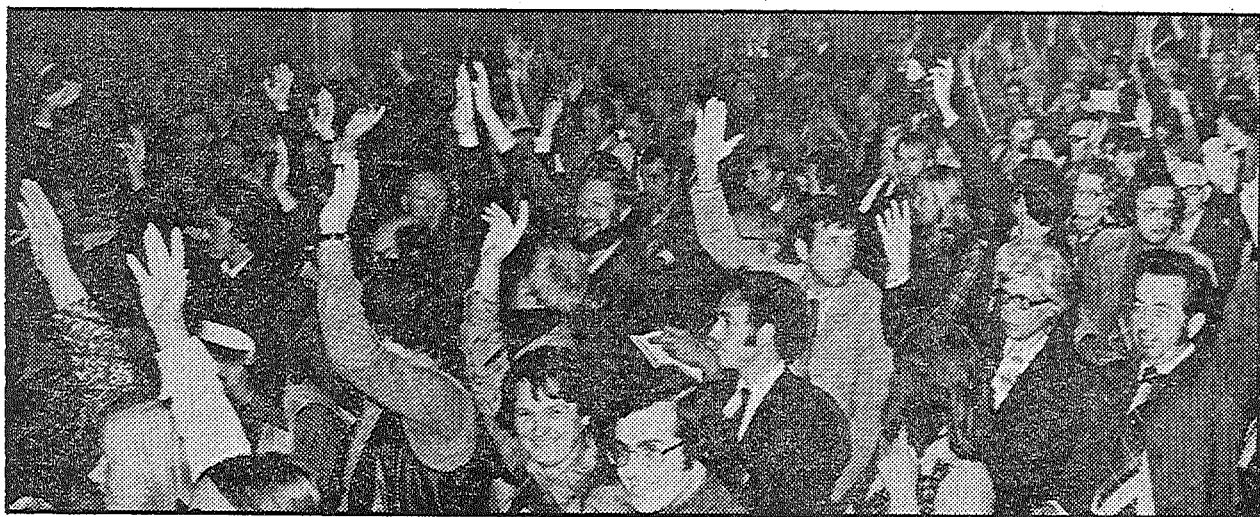


VEEL KRITIEK OP BESTUUR

Chaos en boosheid verlammen D'66



Van onze verslaggeefster
MARIEKE AARDEN

AMSTERDAM — D'66 heeft afgelopen zaterdag eigenlijk niets gedaan. Ruim vierhonderd stemgerechtigde partijleden waren naar Amsterdam gekomen, voornamelijk met het doel de partij op te heffen. De opheffers waren ook in de meerderheid, maar ze vertegenwoordigden geen tweede meerderheid, nodig om een opheffingsbesluit te nemen.

Dat bepaalde dan ook de sfeer van het congres. „Geen nobele sfeer”, zegt partijvoorzitter Ten Brink achteraf, „Het was een nare vergadering, want niemand was bereid naar een ander te luisteren. Op het eind was het congres barstens vol emoties”, vindt hij.

Wat velen al vreesden, werd bewaarheid. Er kwam geen duidelijke congresuitspraak. In feite is alleen de agenda en het congresreglement aangenomen.

D'66-er van het eerste uur Van Mierlo had aan de partijvoorzitter laten weten, dat hij alleen wat zou zeggen als één van de congresleden daarom zou vragen. Het was hem duidelijk, dat een deel van de anti-gevoelens op hem betrekking had. Daarom stuurde hij ex-parlementair redacteur van de NRC, Jan Vis, het veld in om zijn mening te vertolken.

„Eigenlijk moeten we praten over hoe in Nederland geregeerd moet worden”, zei Vis-Van Mierlo. „Of het regeringsbeleid van het kabinet-Den Uyl moet worden voortgezet of niet, dat is pas zinnig discussiëren. D'66 mag haar verplichtingen, gemaakt in '72 bij het opstellen van het programma, niet onder tafel laten glijden”.

„Bij een kabinetscrisis krijgen we geen poot meer aan de grond. Dan neemt de CHU de plaats van D'66 in en dan heb je het CDA — waar wij jarenlang tegen gevochten hebben — levensecht. Ik pleit niet voor een renaissance van D'66, maar wel voor het nakomen van onze verplichtingen. Daarom moeten we ons besluit uitstellen. Dat scheelt hooguit een paar jaar contributie”, besloot Vis, zich niet wagens naar een voorspelling over het aantal leden dat dat er voor over heeft.

Ook Terlouw is er de man niet naar om „kiezersbeloften” te schenden. Maar hij legde wel de vinger op de zere plek toen hij zei dat de kiezers D'66 totaal zijn vergeten. „Je kunt bovendien nog nauwelijks met leden van gedachten wisselen,” sprak

Terlouw. „Bij de Statenverkiezingen moest een hele provincie bij elkaar geharkt worden om een bijeenkomst te kunnen houden. D'66 kan niet doorgaan, als de basis is weggefallen. Doorgaan is voor mij niet meer mogelijk, omdat D'66 niet meer functioneert, zoals het zou moeten functioneren.”

Kansen

Dat was ook de pijn voor degenen, die nog nieuwe kansen zien in een progressief-liberale partij, die de „zwevende kiezers” moet opvangen en het restant van D'66. Maar volgens het hoofdbestuur lid Mertens kan zo iets nooit een succesformule zijn. „Het gemak waarmee over een progressief liberale partij wordt gesproken, roept grote twijfel op. Zo'n partij zal onmiddellijk aan D'66 doen denken en de mensen zullen zeggen, dat wij het verlies niet hebben kunnen verkroppen,” vond hij.

Volgens de berekeningen van Mertens zal het er de komende jaren binnen de PvdA om gaan spannen. „Volgend jaar gaat de PvdA over de beginselen praten. Dat zal het vraagstuk van het socialisme genadeloos ontbloten. De splitsing van de grootste partij zal consequenties hebben voor een ingrijpende sanering van het politieke systeem, veronderstelde hij. Die vooronderstelling werd niet gedeeld door mevrouw Wassen, voormalig fractieleidster van de Eerste Kamer, de Eerste-Kamerleden Draijer en Eisma, en het Tweede-Kamerlid Beekmans, die lid worden of al lid zijn van de PvdA.

„D66 moet blijven tot er een onderdak is gevonden voor de politiek daklozen, vond het Tweede-Kamerlid Nypels. Maar voor die gedachte kreeg hij niet veel medestanders. „Er is geen woningnood meer, wees één van de congresgangers de woningbouwspecialist terecht. „Bovendien zitten we elkaar alleen maar in de weg. Houd jezelf niet voor de gek en maak ruimte voor de mensen, die willen doorgaan en op de juiste plaats hun doeleinden kunnen verwezenlijken.

Dat was tegen het zere been van één van de congresgangers. „Wat geeft de meerderheid het recht om het speelgoed van een minderheid af te nemen, zo sloot Spyer aan bij een opmerking van staatssecretaris Glastra van Loon: „Leden, die het niet meer zien zitten, kunnen toch hun lidmaatschap opzeggen”.

„Geen speelgoed en geen scharrelarijen,” vond het Tweede-Kamerlid mevrouw Goudsmit. Zij wilde de minister en staatssecretarissen van D'66 niet onder druk zetten. Juist deze bewindslieden hadden erop aangedrongen hen niet met een opheffingsbesluit in de lucht te laten hangen. Volgens mevrouw Goudsmit is het niet aantoonbaar, dat juist de bewindslieden aan gezag inboeten, als D'66 er niet meer is. „Gruijters kan met een

Leden van D'66 stemmen in Marcanti in Amsterdam over de opheffing van de partij. Hoewel een meerderheid (55 procent) voor de opheffing was, blijft de partij voorlopig voortbestaan. Om D'66 op te kunnen heffen is namelijk een meerderheid van tweederde van de stemmen nodig.

beroep op zijn politieke gewicht best een vuist maken,” veronderstelde zij.

Ze maakte ook duidelijk dat ze vooralsnog niet van plan is haar Kamerzetel op te geven. „Ik ben zo pedant te veronderstellen, dat ik het minstens even goed kan als degene die mij opvolgt,” zei ze. Haar standpunt over wel of niet opheffen van D'66 was duidelijk: „Als ik volgens mijn emoties te werk ga, dan zou ik zeggen opheffen nu.”

Beraad

Tijdens dit congres was het onderling beraad in de nevenzalen van Marcanti niet van de lucht. Steeds moest de vergadering een half uur geschorst worden om de stemcommissie de gelegenheid te geven de stembriefjes te tellen. Dat ging gepaard met veel geloop, waarbij ook enkele stembiljetten verloren gingen.

Vooraf het hoofdbestuur lid Ruby van der Scheer goeide olie op de golven, toen ze op een vraag van staatssecretaris De Goede kwam vertellen, dat het hoofdbestuur verdeeld was over de eigen resolutie. Bestuur lid Mertens had een minuut eerder het tegendeel beweerd. Verwarring en woede.

Terstond werd een nieuwe pauze ingelast, waarin het hoofdbestuur van het congres de opdracht kreeg intern de zaken te peilen. Dat gebeurde. Partijvoorzitter Ten Brink kwam daarna vertellen, dat Ruby van der Scheer zich vergist had.

Maar inmiddels was het kwaad al geschied. Interventies van welke kant ook, konden het congres niet meer bewegen de bezwaren tegen het hoofdbestuur op te kroppen. De motie van het hoofdbestuur, om niet aan de komende Tweede Kamerverkiezingen deel te nemen, moest en zou verworpen worden. Door geen duidelijkheid te scheppen in de eigen chaos verzweeg D'66 dat ze dood is. „De kwaadheid won het van de redelijkheid”, zegt Ten Brink achteraf.

Aan het slot van het congres zei minister Gruijters: „Het is duidelijk dat D'66 statutair nog bestaat, maar het hoofdbestuur zal begrepen hebben, dat het niet al te veel meer kan uitrichten”. Een teleurgestelde partijvoorzitter Ten Brink was dat met hem eens: „Je kunt niet met doen of je neus bloedt”.